

Barn på sommarkoloni

En explorativ studie av en barnkoloni och dess verksamhet

Jan Hallendorff

Bo Svensson

Bakgrund

Barnkolonins tidigare funktion

Barnkolonin som institution har funnits sedan senare delen av 1800-talet och har därför hunnit genomgå många betydelsefulla förändringar. Samtidigt har synen på barnkolonin och barnkolonins funktion förändrats. Vi vill med några citat försöka belysa denna förändring i grundsynen på kolonins funktion.

I S.O.U. 1938:20 skriver professor A. Wallgren:

— Kolonivistelsen avser att öka barnens fysiska motståndskraft genom ett hårdande liv i sol

Är barnkoloniverksamheten ett lämpligt komplement till skola och hem när det gäller uppgiften att utveckla individen? Detta har varit frågeställningen för en trebetyguppsats av Jan Hallendorff och Bo Svensson vid pedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Uppsatsen bygger på en genomgång av tidigare litteratur och en egen undersökning av 71 barn på en sommarkoloni.

Författarnas sammanfattning är att kolonivistelsen kan ge gott resultat om barnen aktiveras med lämpliga sysselsättningar. Det ställer dock stora krav på personal och materiell standard.

och frisk luft med riklig tillgång till kallbad, genom sund och närande föda och regelbunden vila. Därjämte är kolonivistelsen av en viktig uppfostrande betydelse. Barnen får lära sig hygieniska vanor, ordning och disciplin, att taga hänsyn till andra och att lojalt infoga sig på sin plats i det lilla samhälle, som kolonin utgör.

I S.O.U. 1945:55 diskuteras koloniernas för- och nackdelar på följande sätt:

— Sommarvistelse tillsammans med föräldrarna måste i allmänhet ur barnens synpunkt vara att föredraga framför andra former. Någorlunda jämställd med denna vistelseform kan sommarvistelse hos anhöriga och bekanta på landsbygden anses vara. Under en sådan sommarvistelse kan i regel påräknas ett individuellt omhändertagande, som icke är möjligt på förläggningar för ett flertal barn. Överhuvud taget har sommarvistelsen i enskilda hem i jämförelse med sommarkolonierna samma fördelar, som ett hem alltid måste anses äga framför en anstalt, när det gäller vårdnad om friska barn. Av särskild vikt är, att barnets möjligheter att komma i nära kontakt med bygdens liv i de flesta fall äro större vid vistelse i ett enskilt hem. Denna pedagogiska sida av sommarvistelsen måste tillmätas stort värde. —

— Sommarkolonierna ha motsvarande nackdelar. Sammanförandet av ett större antal barn i en förläggning kan i och för sig icke vara önskvärt, då det alltid måste förutsättas ett mera schematiskt omhändertagande av barnen. Medicinska och hygieniska risker måste vidare vara förknippade med en dylik förläggning. För något äldre barn spelar också den omständigheten in, att kolonierna mera sällan kunna bereda tillfälle till passande och pedagogiskt värdefullt arbete. Den nödvärniga sysselsättningen utgör en icke obetydlig olägenhet. Slutligen kan emot koloniformen anföras, att den är oekonomisk, i det att den förutsätter ett bindande av betydande kapital i tomter samt byggnader och andra anordningar, som vanligen endast användas under sommarmånaderna. —

Vi har ej kunnat iakttaga att någon allmän målsättningsdiskussion för koloniverksamheten förts. Emellertid bör påpekas att mer eller mindre interna diskussioner om koloniverksamheten förs av de större koloniarrangörerna. Dessa diskussioner kan eventuellt uppfattas som målsättningsdiskussioner.

I Sociala Meddelanden nr 1:1953 och Barnavård och Ungdomsskydd nr 3:1958 anför professor Ahnsjö att kolonierna har två funktioner att fylla:

— att ge barnen en god och närande kost och att ge dem tillfälle till hälsosam utvistelse. —

Här har den första funktionen i dag förlorat sin aktualitet, medan den andra fortfarande äger sin giltighet. (Åberg, Barnavård och Ungdomsskydd häfte 3:1963).

Dagens situation

Under sommaren 1968 vistades ca 20 000 barn på olika barnkolonier eller sommargårdar, som numera är en vanlig benämning, i Sverige. Barnkolonin har ofta ett platsantal på ca 40 samt ca 8—10 personalmedlemmar fördelade på föreståndare, lekpersonal och kökspersonal.

Uttagningen av barn till barnkoloni sker på olika sociala kriterier, varför inte populationen barn på koloni är representativ för populationen skolbarn. Detta är något man måste vara medveten om vid planeringen av koloniarbetet.

En barnkoloni innebär i regel att ett betydande kapital är bundet i byggnationer och markområden, som utnyttjas under en kort tid av året, vilket emellertid inte får innebära ovilja från huvudman att investera i lämpliga och tillräckligt många leksaker och annan materiel för att på ett meningsfullt sätt kunna sysselsätta barnen.

Tidigare forskning

Det har såvitt vi kunnat finna inte utförts särskilt många undersökningar inom detta område och de undersökningar som är gjorda har främst inriktat sig på problem rörande den psykiska anpassningen och missanpassningen.

Dahlberg—Danielsson och Thorsson (Socmed tidskrift 1967 nr 1) gjorde sommaren 1965 en undersökning på Botvidsgårdens barnkoloni med huvudsyfte att försöka bidra till en värdering av urvalskriterierna och av verksamhetens nuvarande betydelse inom barnvården. De har byggt sin undersökning på bl a föräldraintervjuer för att få reda på anledningen till ansökan om kolonivistelse och för att få en uppfattning om barnens beteende och sinnesstämning i hemmet. Uppskattning av anpassning under kolonivistelse och i skola baserades på omdömen av koloniledarna och barnens lärare. Grupperingen av barnen på försöks- resp kontrollgrupp baserades på koloniledarnas gemensamma bedömning av barnen avseende faktorerna umgänge med kamrater, uppträde gentemot ledarna och förmåga att underordna sig tillsägelser och regler för spel och lekar. Dessutom erhöles upplysningar från skolhälsoenkort och skolsköterskan.

Några av deras resultat:

— Vi konstaterade att kolonivistelse för många barn torde vara mera påfrestande än rekreerande. —

— Vid uttagningen av kolonibarnen dominerade sociala grunder. —

— Barn, som har en socialt och psykologiskt bristfällig bakgrund och som visat missanpassning borde beredas plats i sommarhem hos intresserade familjer i stället för på koloni. Sommarkoloniverksamheten för kroniskt sjuka barn skall i gengäld kunna intensifieras. —

Sjöstrand—Wallander (Socmed tidskrift 1968 nr 4) gjorde 1967 en undersökning på Galtarö barnkoloni på uppdrag av Första majblommans Riksförbund för att ta ställning till om det fortfarande finns behov av kolonivistelse för barn och om barn kan påverkas ogynnsamt av en åtta veckor lång vistelse borta från hemmet. Undersökningen omfattade:

En barnpsykiatrisk undersökning, en psykologisk skattning av utvecklingsnivån samt en skattning av barnens psykiska tillstånd.

Några av hennes resultat:

— För det första bör endast i undantagsfall de yngsta åldrarna utväljas och för barn under nio år endast kortare vistelser ej över fyra veckor. För det andra bör man om möjligt undvika de beteendestörda barnen. Därutöver har för den aktuella kolonin med ledning av undersökningen följande förbättringar diskuterats. Barnantalet i paviljongen speciellt för de yngsta skall minskas för att underlätta omvårdnaden. Om möjligt skall något erfarnare och äldre föreståndarinnor för de olika paviljongerna anställas. Omarbetning av anmälningsblanketterna planeras. —

Gemensamt för bägge ovan refererade undersökningar är att de funnit psykiska försämringar hos en stor del av barnen. I S-W material har 40% av barnen visat tecken på försämring. Dessa störningar har dock varit mest påtagliga i de yngre åldrarna (6—8 år), vilket även en undersökning av Ahnsjö (1956) givit vid handen.

Diskussion

Vi finner anledning att ifrågasätta vissa slutsatser som gjorts utifrån erhållna resultat i ovanstående undersökningar. Inte minst kan D-D och T sätt att lösa grupperingen på försöks- och kontrollgrupp utifrån personalens gemensamma bedömning av barnens anpassning i sig bygga in felkällor.

Att de som av D-D och T betraktas som lämpliga, enligt dem lika med välanpassade, skulle sakna relevanta behov, enligt dem lika med dålig hälsa, för kolonivistelse ställer vi oss mycket frågande inför. Självklart har även dessa barn ett stort behov av gruppgemenskap och en miljö

som är avpassad efter dem. Dessutom kan man genom dessa barn skapa en naturligare miljö.

Överhuvud taget finner vi i undersökningen en negativ syn på att föra ihop barn i skolåldern i kollektiv. I stället menar D-D och T att de underbegåvade eller de med emotionella brister i hemmet bör beredas plats i intresserade familjer, eftersom de anser grupptillvaron skadlig för dessa barn. Vi menar att detta skulle ställa så stora krav på dessa familjer att det rent av skulle bli mycket svårt att finna sådana. Då borde rimligtvis förutsättningarna vara bättre att skapa lämpliga kolonimiljöer som har möjlighet att minska missanpassningen.

För att kunna skapa sådana miljöer måste man satsa hårt på utbildning av personalen. Vi upplever det som om S-W här vill ta en genväg genom att förorda äldre och erfarnare föreståndarinnor. Vi tror ej att detta är en generell lösning av personalfrågan, eftersom det avgörande bör vara förståelsen för och förmågan att bemästra dagens koloniproblematik, ej ålder och erfarenhet.

Grundläggande värderingar

Kolonin tycks i första hand inte vara en institution för genomsnittspopulationen barn i åldrarna 7—12 år. Det är i stället ett selektivt urval av barn som kommer till kolonierna och då ofta beroende på att barnens föräldrar inte kan erbjuda barnen sommarvistelse på landet i andra former. Andra barn kommer från socialt eller psykologiskt ogynnsamma förhållanden, så att de rekommenderas dit av exempelvis skolsköterskor.

Vad är orsaken till det selektiva urvalet? Kan det vara så att det råder så stor brist på koloniplatser att myndigheterna ej mer verksamt verkar för spridning av urvalet?

Kan det vara så att kolonin har en dålig image hos allmänheten, som därför är negativt inställd till att skicka sina barn till koloni?

Man har tidigare sett det som en fara att slita barnen från hemmet och familjen utan att egentligen diskutera värdet av gruppsamvaro. Vidare har man traditionellt uppfattat hemmet och sedermera skolan som de viktigaste institutionerna

vad gäller barnens utveckling. Man har dock ej diskuterat kolonin ur denna synpunkt endast ur hälsosynpunkt och med en uppfostrande funktion (Wallgren 1938).

Vi menar dock att det är av största vikt att ge barnen tillfälle till kollektiva erfarenheter, därför att vi anser att kombinationen hem och kollektiva institutioner är en nödvändighet p g a att individen utvecklas mer och mer mot den gruppstyrda individen (Riesman). Dock måste man vara utomordentligt uppmärksam på individen i gruppen. Det kan finnas barn som har svårigheter att anpassa sig eller som på något sätt är avvikande från gruppen. Vi menar emellertid att man med fördel kan förespråka samvaro, som kolonin, om man är medveten om individens tänkbara anpassningsproblem. Vidare behöver ej kollektiv samvaro förhindra tillfredsställandet av individuella behov, snarare ökar möjligheterna därtill i och med ökade resurser. Genom att låta individens behov komma till sin rätt ökar man möjligheterna att utveckla självständiga individer. Detta är enligt vår mening en grundförutsättning för att erhålla en grupp som kan överleva, anpassa och förnya sig.

Förutom att det finns individer som kan ha svårigheter att anpassa sig till gruppen, måste man även ta hänsyn till barnens ålder vid sammanförandet i grupper. Detta gäller speciellt internatform. Tidigare forskning på detta område och olika barnteorier har klart visat att barn i förskole- och de lägsta skolåldrarna kan ha mycket stora problem när de skiljes från hemmet. Dessutom är deras lekvanor ofta av den karaktären att de i regel föredrar små lekgrupper.

För barn i åldern 10—12 år finns många teorier som talar om gängåldern, d v s att barnen kanske för första gången frigör sig i högre grad från föräldrarna och i stället sätter gängnormerna som viktigare. Detta för med sig två mycket viktiga aspekter på gruppssamvaron. För det första kan man genom sammanförandet öka möjligheterna att utveckla individen i gruppen och gruppen som helhet. För det andra kan den vuxne ledaren, om han eller hon blir accepterad av gruppen, ha stora möjligheter att kommunicera

med gruppen på ett sådant sätt att förståelsen mellan olika köns-, ålders-, etniska och andra grupper ökar. Det är dock mycket viktigt att vara väl medveten om de problem, som uppstår för det barn som hamnar utanför gruppen.

Det krävs emellertid inte bara att de vuxna ledarna är medvetna om de svårigheter som möter dem vid handhavandet av en kolonigrupp. De måste även ha förståelse för barn och vara motiverade att arbeta bland dem. Detta är nödvändiga faktorer för att de krav som måste införas ej skall uppfattas som auktoritära av barnen, utan att kraven i stället upplevs som naturliga och motiverade. Detta är en absolut förutsättning för att den enligt vår mening önskvärda kommunikationen skall komma till stånd, samtidigt som man då får möjlighet att ta bort anstaltsprägel på kolonin.

Vår förhoppning med kolonin är därför att den skall utvecklas till ett allmänt accepterat alternativ till andra former av sommarvistelse.

Vidare anser vi det absolut nödvändigt att skapa en demokratisk anda och ta bort eventuella auktoritära rester. Vistelsen skall alltså ge en för samtliga stimulerande och konstruktiv miljö.

Egen undersökning

Begränsningar

Vi har redan tidigare nämnt att undersökningen är av explorativ karaktär, varför vi ej har för avsikt att pröva några hypoteser. Vi vill i stället försöka belysa och närmare granska några viktiga dimensioner i koloniverksamheten.

Vi vill omgående betona att vi inte haft tillgång till någon kontrollgrupp. Detta gör att vi ej med säkerhet kan uttala oss om huruvida eventuella samband även är giltiga i andra kolonimiljöer eller om de ens är orsakade av "vår orsaksvariabel". Vidare är naturligtvis möjligheterna till generaliseringar ytterst begränsade. Vi anser emellertid att denna undersöknings viktigaste uppgift, att eventuellt kunna peka ut intressanta och betydelsefulla faktorer och funktioner i koloniproblematiken, ej omöjliggörs trots detta.

Genomförande och mätinstrument

Eftersom risken för felkällor blivit stor om Jan Hallendorff verkat som datainsamlare har alla intervjuer genomförts av Bo Svensson. Deltagandet i inamlingsprocessen har därför för J H inskränkt sig till att verka som uppgiftslämnare vid mätningen av den sociala mognaden. Dessutom har han samlat in de rapporter om sängvätning och hemlängtan som personalen avgivit.

Datainsamlingen har i huvudsak gått till på följande sätt:

1. Enskilda intervjuer med barnen där vi bl a velat ha svar på frågor om barnens lek- och kamratpreferenser, trivsel och bakgrund. Vi har valt att använda oss av strukturerade intervjuer med öppna frågor. Med detta val anser vi oss på bästa sätt få så mycket information som möjligt samtidigt som möjlighet till jämförbarhet och tabulering givits. Intervjuerna genomfördes 2—3 dagar efter barnens ankomst (intervjutillfälle 1) och 2—3 dagar före avresan (intervjutillfälle 2). Intervjuerna tog ca 20 minuter per barn och intervjutillfälle. Barnen har i mycket stor utsträckning upplevt intervjun som något ganska spännande och roligt. Bästa beviset på detta är barnens angelägenhet att åter få bli intervjuade vid intervjutillfälle 2.

2. Vineland Social Maturity Scale. Genom användning av denna skala har vi velat få en uppfattning om vår populations belägenhet vad beträffar social mognad. Huruvida skillnader föreligger mellan vår population och normalpopulationen samt om några skillnader föreligger inom vår population med avseende på period, kön och ålder. Skalan är mycket användbar då den ej förutsätter utan snarare utesluter det testade barnets närvaro. I stället sker testningen genom att intervju utföres med en person som känner barnet väl, exempelvis förälder, lärare, läkare eller skolsköterska.

I vårt fall har J H varit uppgiftslämnare.

3. Från barnens personkort har uppgifter om familjens ekonomiska situation erhållits.

Beskrivning av undersökningspopulationen

Vår undersökningspopulation består av totalt 71 st

barn fördelade på 17 flickor och 18 pojkar från den första perioden och 9 flickor och 27 pojkar från den andra perioden. Här har emellertid 5 st barn fått utgå ur populationen från period två p g a att de tillbringade två perioder på kolonin. Detta resulterar följaktligen i totalt 66 st barn. Vi har emellertid ett bortfall i hela resultatredovisningen, varför undersökningspopulationen reduceras till 65 st barn.

Vi fann att inte mindre än 25% av barnen kommer från hem med en inkomst under 12 000 kr/år, vilket jämfört med rikspopulationen är en mycket hög andel. Dessa familjer består till stor del av ofullständiga hem eller hem med partiellt arbetsföra föräldrar. Övre kartilen är 30 000 kr/år och den gruppen utgöres till största delen av hem där båda föräldrarna arbetar och/eller är yrkesutbildade arbetare.

Barnen har i genomsnitt två syskon under 16 år, vilket ställt mot att medelantalet barn/familj i Sverige för närvarande är mindre än två tyder på ovanligt stora barnfamiljer i vårt material.

Vad beträffar barnens sociala mognad finner vi att de yngre flickorna (7—10) har högre social mognad än normalt, medan motsatt förhållande gäller för de äldre flickorna (11—12) samt för pojkarna från period två. Däremot avviker ej pojkarna från period ett från den normala sociala mognaden.

Resultat och kommentarer

Inställning och förväntningar

Vår primära uppgift är att försöka ta reda på om kolonin kan tänkas ha någon slags utvecklande funktion för barnen. För att få en uppfattning om detta har vi angripit vårt material genom att först titta på barnens inställning och förväntningar på kolonin. Vi finner att nästan hälften av barnen givit uttryck för att de inte velat komma eller att de varit tveksamma. Det är mycket viktigt att vara medveten om att en del av barnen har kommit till kolonin mer eller mindre mot sin vilja. Vi vill dock understryka att vi ej funnit något samband mellan om de velat komma eller ej och ålder eller kön. Här bör jämförelse göras med det resultat Dahlberg—Danielsson och Thorsson

erhållit. Vid deras intervju med föräldrarna har framkommit att ca 75% av barnen gärna ville fara till kolonin.

Givetvis bör den yngre åldersgruppen uppleva skilsmässan från föräldrar, syskon och sin hemmiljö hårdast, samtidigt som de har minst vana av gruppkontakter.

Att en så stor del av de äldre ej velat komma kan i många fall bero på att de vistats så många gånger på koloni att de känner ett behov av omväxling eller helt enkelt beroende på att de ej trivs under tidigare kolonivistelse.

Hur skall man då kunna klara av detta motstånd? Detta ställer krav på att personalen är väl förberedd inför detta fakum. Det kan ske genom att framför allt de yngre tas om hand på ett lämpligt sätt så att skilsmässan med hemmet görs mindre betydelsefull. Dessutom måste barnen på ett tidigt stadium aktiveras. Förmodligen är lämplig och roande sysselsättning en av de mest väsentliga faktorerna för att eventuellt lyckas bryta motviljan gentemot kolonivistelsen.

Lekpreferenser

Ett grundläggande villkor för att få en koloniveksamhet att fungera tillfredsställande är att kunna erbjuda barnen lämplig sysselsättning. Vad vill då barnen göra? För att belysa denna fråga lät vi barnen vid intervjutillfälle 1 ge uttryck för vad de ville göra under kolonivistelsen. I slutet av resp. koloniperiod (intervjutillfälle 2) frågade vi även barnen vad de tyckte om av det de gjort under sin kolonivistelse.

Vi har på vårt material funnit att pojkar och flickor har olika lekpreferenser. Vidare har vi funnit större skillnader mellan olika åldrar för flickor än för pojkar. Dock gäller för båda könen att de olika åldersgrupperna får mer och mer likartade lekpreferenser mot slutet av sin kolonivistelse.

Vi tror oss, utifrån våra resultat och egna erfarenheter, kunna dra följande slutsatser:

a) Det är ganska lätt och inte minst vanligt att de behov som har att göra med barnens idrottsliga verksamhet blir tillfredsställda. Det är lätt, därför att förhållandevis många barn kan syssel-

sättas per personal, samt att det ej ställer några större krav på personalens utbildning.

b) Det ställer större krav på personal, materiel och planering vid genomförande av skapande, intellektuella och mer speciella eller icke-traditionella koloniaktiviteter. Vi tror emellertid att behovet av sådana är stort, även om eller kanske p g a att förväntningarna är relativt små.

Kamratpreferenser

Emedan vi finner det mycket angeläget att få en någorlunda klar bild av barnens kamratval har vi försökt belysa detta med avseende på bl a följande faktorer: tidigare kamrater, ömsesidigheter i valen och erhållna val.

Vi vill utifrån våra resultat göra några reflexioner, som vi anser väsentliga, om barnens möjligheter att få kamrater på kolonin.

Barnen tycks ej i nämnvärd utsträckning binda sig vid gamla kamrater och på så sätt vara beroende av sådana för att ha någon att vara tillsammans med. I stället görs ömsesidiga val i ganska stor utsträckning mellan nya kamrater. Detta innebär att nya grupper uppstår lätt och att risken för isolering av barn är ganska liten.

På många kolonier brukar ofta varje enskild ledare ha speciellt ansvar för en bestämd grupp. Vidare får i ganska stor utsträckning denna bestämda grupp fungera som lek- och arbetsgrupp. Påpekas bör då att kriteriet för i vilken grupp barnet hamnar i, ej brukar vara barnets kamratpreferenser, utan i stället ålder och kön.

Utifrån vad vi funnit om barnens kamratval tror vi emellertid att en stor flexibilitet i gruppansättningarna är önskvärd. I korthet innebär detta att de vuxna ledarna hellre bör vara inriktade på att fungera som lek- och arbetsledare inom vars ett aktivitetsområde, medan barnen i stället skall få söka sig till resp ledares lek- och/eller arbetsområde. Detta innebär ej att en ledare måste fungera som ledare för samma område hela tiden. Ytterligare en konsekvens av detta är att de grupper som av praktiska skäl bildas utifrån ålders- och könskriterier bör inskränkas till att vara "sovrumsgrupper".

Dahlberg—Danielsson och Thorsson har impli-

cit givit uttryck för att endast en kategori barn, med avseende på graden av anpassning, bör vistas på samma koloni. Vi tycker emellertid att våra resultat av barnens val av nya kamrater, ömsidigheter o s v snarare stöder att såväl väl- som missanpassade barn bör få vistas på samma koloni. Det förefaller nämligen ej sannolikt att redan missanpassade barn skulle bli mindre missanpassade genom att endast vistas tillsammans med jämlikar. Invändas kan då naturligtvis att de välanpassade skulle få betala de andra barnens eventuella förbättring. Vi tror emellertid inte, att faran är särskilt stor härvidlag, utan i stället anser vi det mycket viktigt att kommunikationen mellan dessa båda grupper av barn får komma till stånd. Troliga vinster är då bättre anpassning för de missanpassade och ökad förståelse mellan barnen. Att kommunikation kan komma till stånd har vi redan visat, eftersom den undersökta populationen innehöll barn med alla grader av anpassning.

Trivsel

Eftersom vi tror att barnens trivsel är av primär betydelse för eventuella psykiska försämringar hos barnen har vi försökt utröna vilka barn det är som ej trivts. Samtidigt finner vi det angeläget att försöka skaffa oss en bild av de barn som ej vill komma tillbaka.

Då vi betraktar de barn som ej vill komma tillbaka finner vi ett starkt samband mellan denna variabel och trivselvariabeln. Dock finns inget samband mellan inställning till kolonivistelsen och önskan om att komma tillbaka. Ej heller skiljer sig de barn som vill resp ej vill tillbaka vad beträffar lekpreferenser, ålder, kön eller social mognad. Lika svårt, som det är att finna några kännetecken på barnen i ovanstående kategorier, är det att finna några större likheter bland de barn som ej trivts, bortsett från just trivselfaktorn. Förutom att ålder, kön och social mognad ej är korrelerad med trivsel är ej heller antalet erhållna val vid intervjutillfälle två det.

Vi tror dock att det viktigaste, för att uppnå god trivsel bland barnen, är att kunna bjuda barnen väl planerade, stimulerande och mångsidiga sysselsättningar. Men även om man lyckas med

detta kommer troligen ändå kvarstå en del barn som ej trivs. Det är därför mycket viktigt att personalen besitter sådan förmåga att de kan hjälpa dessa barn på ett konstruktivt sätt, speciellt som de trots allt är relativt lätta att identifiera.

Slutdiskussion

Vi vill sammanfattningsvis ta upp några av de resultat vi erhållit och utifrån dessa gjorda slutsatser till en avslutande diskussion.

1. Då vi funnit att kolonipopulationen utgör ett selektivt urval av normalpopulationen barn, anser vi att det är av mycket stor betydelse, att den personal som skall arbeta med dessa barn redan på ett tidigt stadium görs medvetna om detta.

Framför allt måste de vara beredda på att det kan förekomma barn med psykiska störningar och att dessa därför kräver speciell omvårdnad. För att tillgodose detta krav måste anmälningssystemet förbättras så att åminsone föreståndare på ett tidigt stadium har en klar bild av populationens sammansättning. Detta inte minst för att kunna planera arbetet så att uppläggningsen på bästa sätt svarar mot populationens behov och möjligheter.

2. Vad har nu kolonin för möjligheter att ge barnen en stimulerande och utvecklande sommarvistelse jämfört exempelvis med en sommarfamiljs? Till kolonins fördel är sådana faktorer som möjligheterna att erbjuda mångsidig sysselsättning och samvaro med jämnåriga kamrater. Men till kolonins nackdel kan även mängden av barn vara för sådana barn som är av enstöringstyp eller har psykiska problem. Det senare gäller framför allt när personalen ej är kompetent för sitt arbete, eftersom förmågan att hjälpa och vårda de barn som har ej alltför grava psykiska problem är ett absolut krav på personalen. Tyvärr är nog situationen med icke kompetent personal ganska vanlig idag, trots att man med utbildning skulle kunna lösa en stor del av problemet. Vi skall emellertid återvända till utbildningen längre fram.

Samvaron med andra barn under andra former än skolans är emellertid av allra största betydelse för de flesta barn. Kolonin har på detta område en mycket stor funktion att fylla, eftersom barnen under sin vistelse verkligen lär känna varandra

genom att leka, arbeta, sova och äta tillsammans. Under sådana förhållanden lär sig barnen att ta hänsyn till varandra, vilket är utomordentligt väsentligt för alla människor. Vi har visat att barnen i hög grad knyter nya kontakter, att ömsesidigheter i valen är mycket vanligt samt att risken för isolering är liten. Allt detta talar för att kolonin verkligen kan ge barnen värdefull gruppsamvaro med jämnåriga.

Vi har funnit att barnen har stort behov av mångsidig sysselsättning, såväl av fysisk som praktisk och intellektuell natur. Det ställer emellertid stora krav på personal och materielltillgång för att kunna tillfredsställa barnens behov av sysselsättning. Då detta kräver en långsiktig planering, inte minst p g a de ekonomiska investeringarnas omfattning, efterlyser vi en genomgripande och offentlig målsättningsdiskussion om kolonins funktion i dag och i morgon.

3. Sammanförandet av ett antal unga och oerfarna personalmedlemmar, som kanske ej känner varandra sedan tidigare, kan innebära stora påfrestningar och svårigheter. Vi har tidigare diskuterat vissa krav som måste ställas på personalen, men eftersom det är synnerligen svårt att få en perfekt personal i alla avseenden måste man genomföra viss utbildning. Emellertid måste man re-

dan i rekryteringssituationen målmedvetet sträva efter att få personal som kan bedömas arbeta tillsammans på ett bra sätt. Redan i detta skede måste naturligtvis föreståndaren vara inkopplad och aktivt medverka i rekryteringen.

Efter de erfarenheter vi gjort anser vi det vara av mycket stor vikt att personalen ges tillfälle att träffa varandra före koloniarbetets början. Vi tycker att en sådan träff på utmärkt sätt skulle kunna kombineras med en viss utbildning i för koloniarbetet viktiga frågor. Desutom bör denna utbildning på något sätt följas upp under koloniarbetets gång.

För att hjälpa rekryteraren och de utbildningsplanerande tror vi det skulle vara av stort värde om arbetsanalyser på kolonier genomfördes. Rekryteraren måste få veta vad som krävs av den personal som söks, men lika viktigt är att den sökande ges en realistisk bild av vad koloniarbete egentligen innebär. Utbildningsplaneraren skulle ur arbetsanalysens resultat kunna dra slutsatser om vad som är meningsfullt att utbilda personalen i.

Slutligen vill vi påpeka vikten av att alla tänkbara kommunikationsvägar verkligen klarlägges och hålles öppna. Detta gäller såväl med huvudman, som andra myndigheter och naturligtvis inom själva kolonin.

Unna Er en hälsobringande vila på

Mösseberg

Tel. Falköping 0515/100 46 för upplysningar
Vx. sanatoriet Falköping 0515/132 20

300 METER ÖVER HAVET

ligger kurorten MÖSSEBERG i Västergötland på bergets sydöstra sluttning, mycket vackert och vindskyddat. Moderna behandlingsresurser jämsides med behaglig komfort och vila.

9 håls golfbana (6 km.)

Patienter lidande av tuberkulos eller svårartad psykisk sjukdom kunna ej mottagas. Snabba direkta förbindelser med Stockholm 4,5 tim. Göteborg 1,5 tim.

Läkararvoden och kostnaderna för fysikalisk terapi ersättes till en del av sjukkassan.

Inga kurplats- eller inskrivningsavgifter.

Överläkare: Rune Wikström.

Modern medicinsk undersökningsavd.

Alla brukliga badformer serveras. Individuell dietmat.

Begär prospekt.